

СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ЯК ЧАСТИНА ПЛАНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА КОНТРОЛЮ ЗА ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ НА ПРИКЛАДІ ВЧОРАЙШЕНСЬКОЇ ГРОМАДИ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ященко Ю.А., гр. Е-23м
Науковий керівник – канд. с.-г. наук, доц. **А.О. Піциль**
Поліський національний університет

Вчорайшенська сільська об'єднана територіальна громада Житомирської області (далі - ОТГ) утворена 18 липня 2018 року на основі Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Перші вибори відбулися 23.12.2018 року, перша установча сесія - 04.01.2019р.

Адміністративний центр громади – с. Вчорайше. Кількість сільських рад що об'єдналися – 9: Площа – 313,71 км². Чисельність населення станом на 01.01.2022 року – 5 455 осіб.

Загальна площа земель Вчорайшенської ОТГ становить 27041,1 га [1].

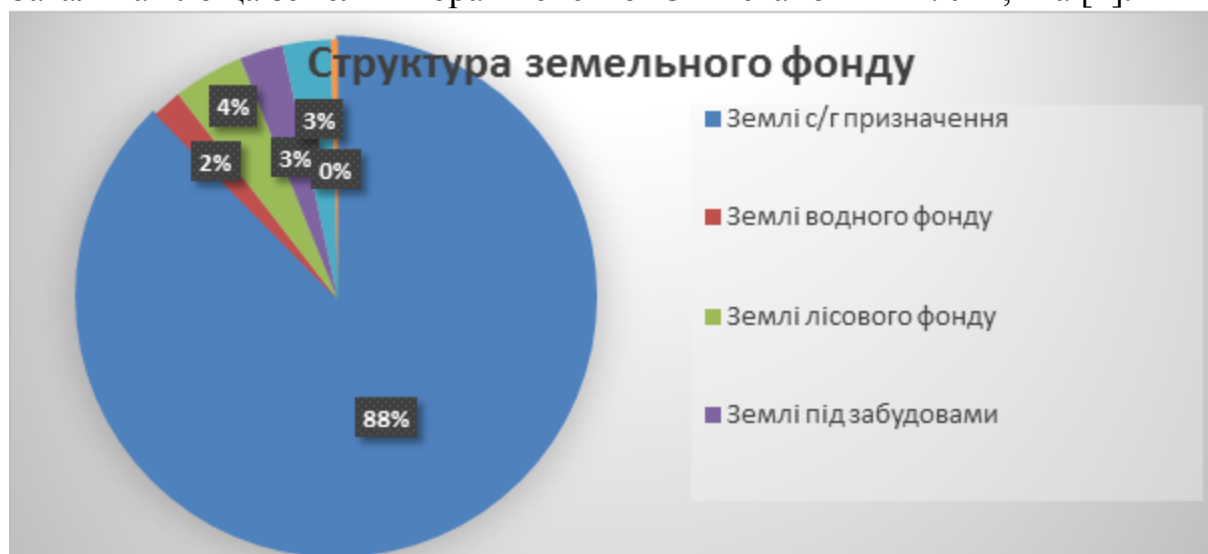

Рис. 1 Структура земельного фонду Вчорайшенської громади [1].

Територія Вчорайшенської ОТГ хвиляста рівнина, порізана густою мережею глибоких ярів і широких балок та невеличкими річечкам. Всі вони мають відносно спокійну течію. Їх русла перетинаються греблями, які утворюють ставки для розведення і вирощування риби.

Ґрунти — опідзолені та малогумусні чорноземи. Серед корисних копалин є поклади граніту, глини, піску, каоліну. Природні умови сприятливі для розвитку землеробства, тваринництва, рибництва.

У районі — значні поклади граніту, цегляно-черепичних глин. Розвинута харчова промисловість. Як видно з малюнка, величезна частка земель громади належить до земель сільгосппризначення.

Основний вплив на екологічну ситуацію в Вчорайшенській територіальній громаді мають такі чинники: розміщення на території громади промислових, сільськогосподарських та інших підприємств, проходження по території важливого транспортного коридору. Порівняно з іншими територіальними громадами стан навколишнього природного середовища громади можна охарактеризувати як задовільний, оскільки на території немає великих промислових підприємств, які забруднюють навколишнє середовище. Водночас тут немає підприємств, які є найбільшими забруднювачами повітря, ґрунту, водних об'єктів у регіоні.

Останні бактеріологічні та хімічні аналізи показують, що вода в громаді містить багато заліза. Вкрай незадовільною є якість води в колодязях.

За останніми даними рівень викидів в атмосферне повітря не перевищує допустимі норми.

Послуги по збору та вивезенню твердих побутових відходів на території громади має надавати комунальне підприємство Вчорайшенської сільської ради. Наразі проводиться робота по укладенню договорів на вивіз сміття. На території громади функціонує 21 діюче паспортизоване санкціоноване місце видалення відходів. Утворення відходів становить 604 тонни за рік. Також щороку ліквідовуються стихійні сміттєзвалища. На території громади частково, але недостатньо, встановлені контейнери для роздільного збору сміття.

До найважливіших екологічних проблем громади слід віднести такі:

- Проблема утилізації побутових відходів та сміття (відсутність переробки та сортового збирання відходів, наявність численних стихійних сміттєзвалищ).

- Проблема якості питної води.

Внаслідок несанкціонованого забою тварин існує загроза поширення небезпечних інфекційних хвороб, адже організованого захоронення решток та відходів немає.

Забруднення ґрунтів на території Вчорайшенської ОТГ зумовлене викидами в атмосферне повітря і пилу з доріг та прилеглих сільськогосподарських угідь, які, в підсумку, осідають на поверхню ґрунту. Вплив на екологічний стан громади має наявність на її території сільськогосподарських підприємств та використання гербіцидів і інших засобів обробки ґрунту. Окрім того, на території громади зафіксовані випадки влаштування населенням несанкціонованих сміттєзвалищ.

Автошляхи державного та обласного значень також є чинником забруднення ґрунтів громади. Важкі метали, які містяться у вихлопних газах автотранспорту, осідають в ґрунтах вздовж автошляхів. Інтенсивність їхнього розподілу залежить від швидкості руху автотранспорту, напрямку вітру, наявності захисних смуг тощо. Території, які знаходяться у безпосередній близькості до автошляхів містять підвищений вміст важких металів, продуктів горіння пального, такі як

оксиди азоту, сірки, сажа, смоли. Ареал розповсюдження важких металів вздовж автошляхів може сягати відстані до 1 км.

Основними причинами, що можуть спричинити до збіднення біорізноманіття, є антропогенні чинники: - ризик забруднення природного середовища; - денатуралізація природних ландшафтів; - монокультурні способи ведення сільського господарства.

Головними чинниками, що можуть впливати на чисельність рослин із «червонокнижним» статусом, є зривання їх місцевим жителями та деградація місцезростань (для лучних та болотних видів – випасання худоби, викошування, випал трави, осушення; для лісових - проведення лісогосподарських робіт).

Загрозами для лісової рослинності є: - лісові пожежі; - порушення технології заготівлі та трелювання деревини; - самовільні рубки.

Загроза збереженню територій з природоохоронним статусом пов'язана перш за все із неможливістю реалізації заходів, передбачених програмами, конвенціями чи іншими нормативно-правовими актами різних рівнів. На території громади природоохоронні території займають значну площу (5 об'єктів, 510,1 га), тому варто виділити низку загроз і потенційних ризиків для функціонування системи природоохоронних територій у громаді:

- наростаючий антропогенний вплив, пов'язаний з виробничою, агропромисловою, транспортною та іншими сферами діяльності, що призводить до деградації природноландшафтних комплексів, скорочення популяцій окремих видів та стійкості екологічних систем;

- регіональні прояви кліматичних змін (зростання середніх та максимальних температур, ріст випаровування та випарності з діяльних поверхонь, збільшення числа випадків стихійних небезпечних метеорологічних явищ, серед яких грози, шквали, смерчі, градобій, пилові бурі та інші явища) та їх прямиий чи опосередкований вплив на природні комплекси.

Література

1. Вчорайшенська громада Житомирська область, Бердичівський район - Офіційна сторінка URL: <https://vchorayshenska-gromada.gov.ua/docs/461791/> (дата звернення: 23.08.2024).